



Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

4.Bf.84/2021/6.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2021. szeptember 23. napján tartott tanácsülés alapján meghozta a következő

v é g z é s t:

A költségvetési csalás büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt Terhelt1 és társai ellen indult büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék 2020. november 20. napján kihirdetett 5.B.750/2015/211. számú ítéletét Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak vonatkozásában helybenhagyja.

Terhelt4 IV. rendű vádlott tartózkodási helye cím49 szám.

Az ítéltábla határozata ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) a 2020. november 20-án kihirdetett 5.B.750/2015/211. számú ítéletében Terhelt1 I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérletében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont], költségvetési csalás büntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (3) bekezdés a) pont], valamint 2 rendbeli – folytatólagosan és egy esetben bűnsegédként elkövetett – hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §).

[2] Halmazati büntetésül a vádlottat 2 év szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását 5 év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a végrehajtás elrendelése esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg.

[3] Terhelt2 II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetvényének kísérletében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont], felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetvényében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], valamint folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §).

[4] Halmazati büntetésül e vádlottat 1 év 8 hónap szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a végrehajtás elrendelése esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg.

[5] Terhelt3 III. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetvényének kísérletében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §).

[6] Halmazati büntetésül e vádlottat 1 év szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a végrehajtás elrendelése esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg.

[7] Terhelt4 IV. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntetvényének kísérletében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §).

[8] Halmazati büntetésül e vádlottat 1 év szabadságvesztésre ítélte, amelynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben, a végrehajtás elrendelése esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg, továbbá beszámítani rendelte a vádlott által őrizetben töltött időt.

[9] Terhelt5 V. rendű vádlottat a bűnsegédként elkövetett adócsalás büntette [1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 310. § (1) és (3) bekezdés] és folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (korábbi Btk. 276. §) miatt emelt vád alól felmentette.

[10] Terhelt6 VI. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki közokirat-hamisítás büntetvényében [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont], ezért e vádlottat megrovásban részesítette.

[11] A bűnjelként kezelt iratok egy részét – a lefoglalás megszüntetése mellett – a cég1.-nek és név7 könyvelőnek rendelte kiadni, a másik része vonatkozásában az ügyiratok között történő kezelésről rendelkezett.

[12] Kötelezte Terhelt1 I. rendű vádlottat, hogy az eljárás során felmerült 734.358 forint bűnügyi költségből 144.370 forint külön, míg 132.800 forintot Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottakkal egyetemlegesen fizessen meg. Terhelt5 V. rendű vádlottat külön 53.975 forint bűnügyi költség megfizetésére kötelezte. A fennmaradó 403.213 forintot az államra terhelte.

[13] Az ítélet ellen – amelyet az ügyészség tudomásul vett – Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlottak felmentés érdekében, Terhelt1 I. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak közös védője mindhárom vádlott vonatkozásában a tényállás téves megállapítása és téves jogi következtetés miatt felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében, Terhelt2 II. rendű vádlott védője a tényállás és a bűnösség téves megállapítása miatt felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentettek be fellebbezést. A tárgyaláson való jelenlét jogáról lemondott Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak a kézbesítési megbízott útján kézbesített ítélet ellen nem éltek jogorvoslattal.

[14] Fellebbezés hiányában az elsőfokú ítélet Terhelt5 V. rendű és Terhelt6 VI. rendű terheltek vonatkozásában jogerőre emelkedett.

[15] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség (a továbbiakban: fellebbviteli ügyészség) a büntetőügy irataival együtt megküldött BF.106/2021/2. számú átiratában indítványozta, hogy az ítéltábla tanácsülésen a fellebbezéssel érintett vádlottak vonatkozásában hagyja helyben az elsőfokú ítéletet.

[16] Az átirat szerint az ítéleti tényállás megalapozott, a törvényszék az indokolási kötelezettségének kellő terjedelemben eleget tett, és az ítélet indokolása nem ellentétes a logika szabályaival. A törvényszék okszerű következtetést vont le a négy vádlott elkövetéskori tudattartalmára, szándékára és bűnösségére, a terhükre megállapított bűncselekmények jogi minősítése törvényes.

[17] A fellebbviteli ügyészség rámutatott arra is, hogy a bizonyítékok értékelése és az ítéleti tényállás megállapítása a bíróság joga, egyben kötelessége, így a releváns bizonyítékok újraértékelése útján, de indokolt másodfokú bizonyítás nélkül a rögzített ítéleti tényállást és jogi minősítést támadó, a vádlottak bűnösségét vitató és felmentésüket elérni kívánó fellebbezések a fellebbviteli eljárásban nem foghatnak helyt.

[18] Kérte a büntetékiszabás során további súlyosító körülményként figyelembe venni a vád tárgyává tett bűncselekmények elszaporodottságát, valamint Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlottak vonatkozásában a kettőnél több bűncselekményből álló halmazatot. Meglátása szerint az egyes vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés és a próbaidő tartama méltányos, különös tekintettel arra is, hogy a törvényszék további büntetésként nem alkalmazta a gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltást.

[19] Terhelt1 I. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak védője fellebbezése írásos indokolásában kifejtette, hogy a védenői bűnösségét alátámasztó

közvetlen bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, továbbá a közvetett bizonyítékok nem alkotnak olyan zárt logikai láncot, amely megalapozná a bűnösségre levont következtetést.

[20] Álláspontja szerint a törvényszék a vádlottak konkrét cselekvőségére nem állapított meg tényállást, illetőleg az indokolásában nem jelölte meg, hogy milyen személyi vagy okirati bizonyítékokra alapította a vádlottak bűnösségét. Emellett a rendelkezésre álló bizonyítékokat tévesen, több ponton a tényleges tartalmuktól eltérően értékelte, majd a nyomozás hiányosságai miatt – túlterjeszkedve a hatáskörén – teljes mértékben megalapozatlan logikai következtetéseket vont le. Az ügyben terhelő bizonyítási eszközök (tanú és terhelti vallomások, szakértői vélemények, tárgyi és okirati bizonyítékok) nem álltak rendelkezésre, így a törvényszék csak következtetés útján állapította meg a vádlottak bűnös tudattartalmát, nevezetesen azt, hogy a három gazdasági társaság szerződéses jogviszonyát fiktív számlaláncolat érdekében hozták létre. Ezzel szemben viszont az rögzíthető, hogy a terheltek a bűncselekmények elkövetését következetesen tagadták, egyetlen tanú sem számolt be arról, hogy tudott volna bármilyen megállapodásról, az okiratok formai és tartalmi szempontból megfeleltek az adózásra vonatkozó szabályoknak, továbbá a csarnok felépítése ténylegesen megtörtént. Mindezek a tények egyértelműen a három vádlott ártatlanságát bizonyítják.

[21] A védő – hivatkozva a BH1975.164. és BH2003.145. számon közzétett határozatokra – kérte figyelembe venni, hogy a bírói gyakorlat szerint a közvetett bizonyíték csak akkor alkalmas egy tény bizonyítására, ha a bizonyítandó tényen kívül minden más tény lehetőségét kizárja. Ráadásul a tényállást mérlegeléssel megállapító bíróság nem vonhat le az iratok tartalmával ellentétes következtetést, és feltételezésekre sem alapíthat ténybeli megállapításokat.

[22] A fentiekben kifejtettek okán, a védelem indítványozta az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a vádlottak bizonyítottság hiányában történő felmentését.

[23] A fellebbezése másodlagos, a büntetés lényeges enyhítésére irányuló célja tekintetében előadta, hogy a törvényszék által kiszabott büntetés nem arányos, nem méltányos és nem reális. A cselekmény kísérleti szakban maradt, amely nyomatékos enyhítő körülmény, mivel ezáltal a költségvetést nem érte kár. A kísérlet és a bűnsegédi elkövetés lehetővé teszi a Btk. 82. § (4) bekezdés szerinti „kettős” enyhítést, de a büntetés enyhítését indokolják a vádlottak kedvező személyi körülményei is: büntetlen előéletűek, makulátlan életvezetésűek, gyermekek eltartásáról gondoskodnak, legális jövedelemmel és munkahellyel rendelkeznek. Megmagyarázhatatlannak tartja a viszonylag egyszerűbb megítélésű büntetőügyben a vádiratban megjelölt bűncselekmények elkövetési ideje és az elsőfokú ítélet kihirdetése között eltelt 14 éves időmúlást, amely az eljáró hatóságok súlyos mulasztására utal. Az ilyen hosszú ideig tartó büntetőeljárás a vádlottak számára olyan súlyos lelki, pszichés és egzisztenciális hátrányokkal jár, amely már önmagában is büntetés. A védő szerint ilyen időmúlás mellett az ítéltábla – a bűnösség megállapításának változatlanul hagyása esetén is – legfeljebb rosszállását fejezheti ki, különös tekintettel az elsőfokú ítélet kihirdetése és a másodfokú határozat meghozatala közötti időtartamra is. A védő utalt az Európai Emberi Jogok Egyezményének 6. cikkére is, amely a tisztességes eljárás körében az ügyek észszerű határidőn belül történő befejezésének követelményét is előírja. Továbbá a 2/2017. (II.10.) számú AB határozatban foglaltakra is hivatkozott, amely szerint a jelentős időmúlást abban a büntetőeljárársban kell reparálnia, amelyben a terhelt büntetőjogi felelősségét megállapították.

[24] A fellebbezések nem alaposak.

[25] Az ítéltábla a Be. 590. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül. A fellebbezések a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezéseket is támadták, így az ítélet korlátozott felülbírálatának nem volt helye [Be. 583. § (3) bekezdés, 590. § (3) bekezdés]. Ennek megfelelően a másodfokú felülbírálat kiterjedt az eljárási szabályok megtartásának, az ítélet megalapozottságának, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmények minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezések, valamint az indokolás helyességének vizsgálatára is [Be. 590. § (2) bekezdés].

[26] Megállapítható, hogy az elsőfokú bírósági eljárásban nem történt olyan a Be. 608. § (1) bekezdésében írt abszolút eljárási szabálysértés, amely a felülbírálat tárgyát képező ügydöntő határozat hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására indokolná.

[27] A törvényszék nem valósított meg olyan, a Be. 609. § (1) bekezdésében meghatározott relatív eljárási szabálysértést sem, amely lényeges hatással lett volna az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére és a büntetés kiszabására.

[28] Az elsőfokú bírósági eljárásban a vádlottak és a védők a törvényes jogukat, ezen belül a kérdezési, észrevételezési és indítványtételi jogukat korlátozás nélkül gyakorolhatták, a törvényszék a bizonyítás törvényességére vonatkozó rendelkezéseket betartotta, a bűnösség megállapítása, a cselekmények Btk. szerinti minősítése és a büntetések kiszabása tekintetében az indokolási kötelezettségének magas színvonalon és teljeskörűen eleget tett [Be. 609. § (2) bekezdés a), b) és d) pont].

[29] Az ítéltábla az iratok tartalma alapján az elsőfokú ítélet indokolásának személyi részét azzal egészíti ki, illetőleg helyesbíti, hogy Terhelt1 I. rendű vádlott korábbi büntetését a bűnügyi nyilvántartás már nem tartalmazza, Terhelt2 II. rendű vádlott élettársi kapcsolatban él, élettársa krónikus beteg *(a vádlottnak az utolsó szó jogán tett nyilatkozata, 211. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal első bekezdés)*.

[30] Az ítéltábla a törvényszék által megállapított ítéleti tényállást támadó, a felmentést célzó fellebbezések kapcsán először az elsőfokú bíróság tényállásához kötöttségre, a megalapozatlanságra és annak következményeire vonatkozó általános eljárási szabályokat és jogelveket emeli ki.

[31] A másodfokú bíróság főszabály szerint a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja [Be. 591. § (1) bekezdés].

[32] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a bizonyítékok értékelésére vonatkozó törvényi rendelkezések adják, amelyek szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyított ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként

és összességükben szabadon értékeli, és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [Be. 167. § (3) és (4) bekezdése]. E szabályozás biztosítja a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelését, illetőleg védik az elsőfokú bíróság mérlegelését.

[33] A törvény kivételesen engedi meg az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól való eltérést, mégpedig csakis abban az esetben, ha az ítélet megalapozatlan, illetve a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítéokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le [Be. 591. § (1) bekezdés]. Tehát az eltérő tényállás megállapításának elsődleges és általános feltétele, hogy az első fokon meghozott ítélet tényállása nem megalapozott.

[34] Ugyanakkor a megalapozatlanság mértéke (teljes vagy részbeni) más-más jogkövetkezménnyel jár.

[35] Az elsőfokú ítélet teljes egészében megalapozatlan, ha az elsőfokú bíróság nem állapított meg tényállást vagy a tényállás teljes egészében felderítetlen [Be. 592. § (1) bekezdés a) és b) pont]. Teljes megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság nem ügydöntő végzésével hatályon kívül helyezi az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja [Be. 610. §], azaz ilyen esetben az elsőfokú ítélet másodfokú bíróság általi korrekciójára nincs törvényes lehetőség.

[36] Részben megalapozatlan az ítélet, ha az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, a tényállás részben felderítetlen, a megállapított tényállás ellentétes a bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával, az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett [Be. 592. § (1) bekezdés a-d) pont]. Csak részbeni megalapozatlanság esetén kerülhet sor a tényállás kiegészítésére (ez a hiányzó ténymegállapítás pótlását jelenti) vagy helyesbítésére (a meglévő ténymegállapítás módosítása vagy mellözése), amely történhet az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont]. A kiegészítés, helyesbítés csak a meglévő tényállásba illeszkedő ténymegállapítást eredményezhet, attól eltérőt semmiképpen. Ezzel szemben a másodfokú bíróság az ítélet részbeni megalapozatlanságát oly módon is kiküszöbölheti, hogy az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, ha a vádlott felmentésének vagy részbeni felmentésének, vagy az eljárás megszüntetésének vagy részbeni megszüntetésének van helye [Be. 593. § (1) bekezdés b) pontja]. Hangsúlyozni kell, hogy az eltérő tényállás megállapításának értelemszerűen alapvető feltétele annak megalapozatlansága (BJD 8349). Ha a tényállás megalapozott, akkor még a felmentő határozat érdekében sem lehet eltérő tényállást megállapítani pusztán a bizonyítékok eltérő értékelésével (BJD 7761, BJD 8377). Ez a jogi tartalom áll annak a megállapításnak a háttérében, miszerint a mérlegeléssel megállapított tényállás támadása a bizonyítékok felülmérlegelésével, illetve annak útján nem lehetséges. Egyébként részbeni megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a helyesbített, kiegészített, illetve az eltérően megállapított tényállás alapján bírálja felül [Be. 593. § (3) bekezdés].

[37] A védelem a felmentésre irányuló fellebbezése körében új tény nem állított, új bizonyítékokra nem hivatkozott, csupán a Be. 592. § (2) bekezdés a-d) pontjában írt eljárásjogi rendelkezéseket hívta fel, de adós maradt annak konkrét meghatározásával, hogy a törvényszék ítéletét miért értékeli részbeni megalapozatlannak. Nem értelmezhető a Be. 592. § (2) bekezdés d) pontjában írt részleges megalapozatlansági okra („az elsőfokú bíróság a megállapított tényekből további tényre helytelenül következtetett”) hivatkozásként az a felvetés, miszerint az ügyben rendelkezésre álló, kizárólag közvetettnek minősülő bizonyítékok nem alkotnak olyan zárt logikai láncot, amely a vádlottak bűnösségének megállapítását megalapozhatná. Ezzel ugyanis a védelem gyakorlatilag a törvényszék mérlegelő tevékenységét, illetőleg annak eredményét támadta, amely megalapozott tényállás esetében nem vezethetett eredményre.

[38] Márpedig az ítéltábla álláspontja szerint a törvényszék által megállapított tényállás felderített, hiánytalan, irathű és helytelen ténybeli következtetésektől mentes, így az a Be. 591. § (1) bekezdése alapján irányadó volt az ítélet felülbírálata során.

[39] A törvényszék az ítélete indokolásában a bizonyítás anyagát képező ügyiratok tartalmának megfelelően ismertette a bizonyítási eszközöknek (terhelti- és tanúvallomások, szakvélemények, vállalkozási szerződések, számlák, cégmásolatok, adóhatósági eljárásban keletkezett iratok, bankszámlakivonatok, készpénzfelvételi bizonylatok és egyéb okiratok) a büntetőjogi és büntetőeljárásjogi tények szempontjából lényeges tartalmát.

[40] A bizonyítás során beszerzett bizonyítékokat egyenként és összességükben értékelte, koherens és logikai hibáktól mentes indokát adva annak, hogy a vádlottak bűnösségét – részben a váddal egyezően – mely bizonyítékok alapján látta megállapíthatónak. Ennek keretében részletesen kifejtette, hogy egyes vádlottak milyen tartalmú, irányú védekezést terjesztettek elő, és azt miért látta vagy nem látta elfogadhatónak (*ítélet 62., 90., 96., 113., 127. pontjai*), tanú2, tanú21 és tanú19 tanúk vallomását miért vetette el (*ítélet 59., 77. pontjai*), egyes bizonyítási indítványokat miért utasított el (*ítélet 92. pont*), továbbá a bizonyítékok értékelése során foglalkozott a védelem felvetéseivel is (*ítélet 59., 61. pontjai*). Az ítélet indokolásából megismerhető a meggyőződés kialakulásának az a logikai folyamata is, amely a bizonyítás eredményének megállapításához vezetett.

[41] A törvényszék messzemenően figyelembe vette a bizonyítás legfontosabb elvét, amely szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére [Be. 7. § (4) bekezdés], ennek eredményeként a tényállás 1. pontjában írt cselekménynél a vagyoni hátrány összecszerűségét korrigálta (abból levonva a cég14. és cég15. által kiállított számlák áfa-tartalmát), valamint a tényállás 2. pontjában a cég1.-vel kapcsolatos ügyletre vonatkozóan Terhelt1 I. rendű vádlott bűnösségét nem állapította meg.

[42] Mérlegelési tevékenységének alapját – szemben a védelem álláspontjával – nem feltételezések, hanem konkrét bizonyítékból származó tényszerű adatok, körülmények képezték.

[43] Az ítéltábla nem értett egyet azzal a védelmi érveléssel, miszerint az ügyben beszerzett közvetett bizonyítékok nem alkottak olyan zárt logikai láncot, amely alapján a vádlottak bűnösségét meg lehetett volna állapítani.

[44] A Kúria Bhar.III.1.530/2019/23. számú határozatában lényeges szabályokat fogalmazott meg a közvetett bizonyítás, a közvetett bizonyítékok és azok zárt láncolatára vonatkozóan.

[45] Közvetett a bizonyíték, ha nem vonatkozik eleve, egyenesen, nyíltan (kifejezetten) és perdöntő módon a bizonyítandó tényre, hanem csupán másik – egy vagy több, közbeeső, kiegészítő – tényre mutat, ami azonban releváns, mert következtetés vonható belőle a bizonyítandó (perdöntő) tényre.

[46] Közvetett a bizonyítás, ha nincs közvetlen bizonyíték, nincs beismerő, vagy a történetek közvetlen érzékelésén, észleletén alapuló vallomás, illetve az nem hitelt érdemlő. Mindig közvetett bizonyítás a tudati tények (szándékosság, gondatlanság) bizonyítása, rendszerint közvetett bizonyíték a tudományos módszer által szolgáltatott bizonyíték és a tárgyi bizonyíték.

[47] A közvetett bizonyíték (mint más bizonyíték) eredményezhet ténymegállapítást, ami azonban önmagában elégtelen, mivel még nem a bizonyítandó tényre ad következtetési lehetőséget. A közvetett bizonyíték alapján megállapított ténynek arra kell alkalmasnak lennie, hogy önmagában, vagy más közvetett bizonyítékból nyert ténnyel együtt olyan további tényre adjon következtetési lehetőséget, aminek alapján a bizonyítandó tény is megállapítható.

[48] A közvetett bizonyítás valójában tényből tényre következtetés. Közvetett bizonyíték esetében hangsúly a bizonyíték mibenlétének, hanem a más bizonyítékokhoz kötődésnek van. Közvetett bizonyíték esetében vizsgálandó a tény-, illetve tárgyszerűség, a logikai zártság és a formál logika ellensúlyaként a relevancia.

[49] A következtetés tényyszerűsége azt jelenti, hogy az adott közvetett bizonyíték, bár nem a bizonyítandó, viszont olyan tény észlelésén alapul, ami, mint alapadat hitelt érdemlő, észszerű érveléssel indokolt, igazolt és okszerű következtetés levonására alkalmas.

[50] A következtetés logikai zártsága azt jelenti, hogy a közvetett bizonyíték a belőle következő, vagy a más közvetett bizonyítékból nyert ténnyel együtt egyedül (kizárólag) a bizonyítandó tényre következtetést biztosítja, és nincs olyan további tény vagy körülmény sem, ami mindezt cáfolná, vagy kétségessé tenné; kizárja vagy cáfolja a nem a bizonyítandó tényre, vagy attól eltérő, azzal ellentétes következtetés (más verzió) lehetőségét. Közvetett bizonyítás esetében a bizonyítandó tény igazolása mellett, nyilvánvalóvá kell tenni azt is, hogy egyedüli, ami az ellentétes körülmény, lehetőség kizárását, cáfolását jelenti. Közvetett bizonyíték valamely tény bizonyítására csak akkor alkalmas, ha a bizonyítandó tényen kívül más tény lehetőségét kizárja.

[51] A közvetett bizonyítékok zárt láncolata nem feltételezi a legapróbb részletek bizonyítottságát, az ugyanis valójában azt jelentené, hogy a valóság megismerése már nem közvetett, hanem közvetlen. Sőt a közvetett bizonyítás zárt láncolatával kapcsolatban az sem elvárta, hogy egyforma értékű bizonyítékokból tevődjön össze. A hangsúly a zártságon van,



ami a két végpontot összekapcsolja, ugyanakkor minden egyes láncszemnek tény-, illetve tárgyszerűnek kell lennie, nem lehet spekulatív; relevánsnak és a valóságra vonatkozóan kell lennie.

[52] Jelen ügyben a törvényszék bizonyítékértékelési, mérlegelési tevékenysége nem feltételezéseken, spekuláción alapult, annak alapját ugyanis konkrét bizonyítékból származó tényszerű adatok, körülmények képezték.

[53] A tényállás 1. pontja esetében az okirati bizonyítékok, a tanú- és részben a terhelti vallomások alátámasztották az ügyletben érintett gazdasági társaságok személyi, vagyoni és pénzügyi összefonódását, Terhelt1 I. rendű vádlott meghatározó, központi szerepét, amely biztosította számára, hogy a cég11.-t, a cég7.-t és cég13.-t, valamint ezek ügyvezetőit, Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottakat irányítsa. Abból a tényből, hogy Terhelt2 II. rendű vádlott nem is járt a cég11. székhelyén, a beruházás alapvető adataival nem volt tisztában, a törvényszék helyesen következtetett arra, hogy e vádlott teljeskörűen nem láthatta el ügyvezetői feladatait, azt legalábbis részben szükségképpen másnak kellett helyette elvégeznie. E megállapítást maradéktalanul alátámasztják Terhelt1 I. rendű vádlottnak a beruházás kivitelezésével, a hitelügyintézésével, a használatbavételi engedély beszerzésével, az építésre-szerelésre vonatkozó biztosítási szerződés és a projektellenőri szerződés megkötésével, az építési tervek elkészítésével kapcsolatos tevékenysége vonatkozásában rögzített – személyi és okirati bizonyítékokon alapuló – tények (*ítélet 58. és 59. pontok*). Mindezek valóban alátámasztották azt a megállapítást, hogy Terhelt1 I. rendű vádlottnak a cég11. érdekében kifejtett tevékenysége lényegesen szélesebb körű volt, mint amit a vállalkozási szerződés, illetve a műszaki, építésügyi hatósági feladatok intézésének átvállalása indokolt.

[54] A törvényszék ugyancsak konkrét tények (az építkezéssel érintett ingatlan tulajdonjoga, a raktárcsarnok kivitelezőjének kiválasztása, a számlázás módja, a számlázási láncolatban szereplő gazdasági társaságok) alapján következtetett arra is, hogy elsődlegesen Terhelt1 I. rendű vádlott volt érdekelt a beruházásban, az Áfa visszaigénylésben és a fizetendő Áfa minimalizálásában. E körben okszerűen mutatott rá arra, hogy a bank3-kal megkötött engedményezési szerződés nem tette a cég11.-t gazdaságilag érdektelenné az áfa-kiutalásban.

[55] A törvényszék meggyőző és szintén tényeken alapuló érvekkel vezette le, hogy mely körülmények alapján látta megállapíthatónak a számlák fiktív jellegét, az ítéltábla a kifejtettekkel maximálisan egyetértett (*ítélet 68.-70. 72-74., 79 és 80. pontjai*).

[56] A fentiekben kifejtett tényekből valóban csak az a következtetés volt levonható, hogy a cég7. és a cég13. a raktárcsarnok kivitelezésében nem működtek közre, azt részben ismeretlen társaságok vagy személyek végezték el, a Terhelt1 I. rendű vádlott befolyása és irányítása alatt álló két gazdasági társaság bevonását kizárólag – a fentiekben már írtak szerint – az áfa minimalizálása és a meg nem fizetett áfa jogosulatlan visszaigénylése indokolta. Értelemszerűen az adóbevallásokat benyújtó Terhelt2 II. rendű vádlott, illetőleg a fiktív vállalkozási szerződések készítésében és számlák kiállításában közreműködő Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak tisztában voltak a számlák valótlán tartalmával, miként azt is tudták, hogy mindez milyen céllal történik. Helyesen járt el a törvényszék a vagyoni

hátrány összszerszerűségének megállapításakor is, a cég14. és a cég15. által ténylegesen elvégzett munkákról kiállított számlák áfa-tartalmát csakugyan le kellett vonni.

[57] A tényállás 2. pontja esetében – tanú17 ügyvezető és az igazságügyi írásszakértői vélemény alapján – tényként volt rögzíthető, hogy a cég3 nevében kiállított számlák hamisak voltak, ezt Terhelt1 I. rendű vádlott sem vitatta, sőt ő maga is feljelentést tett.

[58] A Terhelt1 I. rendű vádlott által hivatkozott ügyletkötés körülményeiből (a szerződő partner részéről fellépő személy tényleges személyazonossága és képviseleti jogosultsága ellenőrzésének elmulasztása, a megállapodás írásbeli rögzítésének elmaradása, a közel 157 millió forint készpénzben történő kifizetése), a folyami kavics vásárlásáról kiállított számlákon szereplő forgalmi értéknek a fővállalkozói díjhoz viszonyított kiemelkedő nagyságrendjéből, illetve az áru szállításával kapcsolatban előadottak gazdasági észszerűtlenségéből, illetőleg az e körben a cég1. általi szállításra vonatkozóan előadott vádlotti védekezés hiteltelenségéből csakugyan kétséget kizáró bizonyossággal állapítható meg, hogy a vádlott tisztában volt a cég3 által kiállított számlák valótlanságával. Ennek ellenére a cég4. áfa-bevallásában e számlákat beállította és a fizetendő áfát – a törvényszék által helyesen rögzített összegű vagyoni hátrányt okozva – csökkentette.

[59] A tényállás 3. pontjában írt cselekmény esetében az ítéltábla egyetértett azzal a következtetéssel, miszerint Terhelt6 VI. rendű terhelt Terhelt2 II. rendű vádlott felkérésére csak névleg vállalta el a cég11. ügyvezetését, ez nem állt szándékában, és valójában nem is vált ügyvezetővé. Terhelt2 II. rendű vádlott részéről az ügyvezetői tisztség átruházásának, illetőleg az új ügyvezető, Terhelt6 VI. rendű terhelt kiválasztásának oka és körülményei, a korábbi és az új ügyvezető tényleges tevékenysége, valamint a bankszámláról történő pénzfelvétel körülményei kapcsán tett ténymegállapítások (*ítélet 119-126. pontjai*) e konklúziót kétséget kizáró bizonyossággal alátámasztják.

[60] Mindezekre tekintettel, a törvényszék okszerűen vont le következtetést Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak bűnösségére. Az ítéltábla maradéktalanul egyetértett a vádlottak terhére megállapított bűncselekmények jogi minősítésével és a részletesen kifejtett jogi indokolással (*ítélet 130., 131., 132. és 133. pontjai*), az abban foglalt megállapítások a büntető anyagi jogi rendelkezéseknek és a bírói gyakorlatnak maximálisan megfelelnek, és a tényállásban rögzített elkövetési magatartások csakugyan kimerítik a kérdéses bűncselekmények törvényi tényállását. Az elbíráláskor hatályos büntető törvény rendelkezései csakugyan kedvezőbbek, így a törvényszék helyesen alkalmazta a Btk.-t.

[61] A törvényszék a büntetéskiszabás során irányadó alanyi és tárgyi tényezőket teljeskörűen számba vette, így azok kiegészítésre vagy helyesbítésre nem szorultak.

[62] A kettőnél több bűncselekményből álló bűnhalmazatot – szemben a fellebbviteli ügyészség hivatkozásával – Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlottak terhére értékelte (*ítélet 137. pont második mondat*).

[63] Az ügyészség nem csatolt bűnügyi statisztikai adatokat arra vonatkozóan, hogy az adócsalások (költségvetési csalások) és a közbizalom elleni bűncselekmények száma a jelen ügy tárgyát képező cselekmények befejezésekor (2008. május 21., 2009. november 2.) – az azt megelőző időszakhoz képest – lényeges emelkedést mutattak, illetve az ilyen bűncselekmények száma Budapesten vagy Pest megyében az átlagosnál lényegesen magasabb volt. Erre vonatkozó adatok köztudomásúnak sem tekinthetők, így az ítéltábla sem látott okot arra, hogy az elbírált bűncselekmények elszaporodottságát a súlyosító körülmények között megjelölje.

[64] A törvényszék – figyelemmel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és a 2/2017. (II.10.) számú AB határozatban foglaltakra – figyelembe vette nem csak az időmúlást, hanem a büntetőeljárás jelentős elhúzódását is, amelyben való közrehatás csakugyan legfeljebb Terhelt4 IV. rendű vádlott tekintetében volt kimutatható.

[65] A vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés tartama igazodik a terhükre megállapított bűncselekmények tárgyi súlyához, a vádlottak társadalomra veszélyességéhez és a feltárt bűnösségi körülményekhez. A törvényszék – pontosan rögzítve az elbírált bűncselekményekre irányadó büntetési tételkereteket, a bűnhalmazat miatt kiszabható büntetés mértékét és a középértéket – az egyes vádlottak esetében igen méltányosan, lényegesen a középérték alatt határozta meg a szabadságvesztés tartamát (2 évben, 1 év 8 hónapban, 1-1 évben). Ennél rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabására az ítéltábla sem látott lehetőséget, az ugyanis súlytalanná tenné a büntetéseket, és ennek következtében sem a generális, sem a speciális prevenciók célok nem érvényesülhetnének.

[66] A vádlottak büntetlen előélete és a jelenlegi rendezett személyi körülményei a szabadságvesztések végrehajtásának felfüggesztését indokolták, a próbaidők tartama helyesen és törvényesen került megállapításra.

[67] Az ítéltábla megítélése szerint a hosszú ideig büntetőeljárás hatálya alatt álló Terhelt1 I. rendű és Terhelt2 II. rendű vádlottak vonatkozásában nem indokolt a felfüggesztés próbaidejének mérséklése, mert abban az esetben a vádlottakkal szemben kiszabott büntetések belső arányossága felborulna. Márpedig e vádlottak – különösen Terhelt1 I. rendű vádlott – szerepe és bűnösségének foka lényegesen nagyobb, mint Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottaké. Terhelt2 II. rendű vádlott a legsúlyosabb bűncselekményt tettesként valósította meg, míg Terhelt1 I. rendű vádlott maga irányította a számlázási láncolatban érintett valamennyi gazdasági társaságot, elsődlegesen neki állt érdekében a beruházásba további gazdasági társaságok bevonása, a fiktív vállalkozási szerződések készítése és valótlan tartalmú számlák kiállítása, tehát központi és meghatározó szerepe volt a bűncselekmény kitervelésében és végrehajtásában. Mindezek okán az is nyilvánvaló, hogy a társadalomra veszélyességük is nagyobb, így szükség van arra, hogy a próbaidő hosszabb, a törvényi maximumhoz közelítő tartamban (5 év / 4 év) kerüljön meghatározásra.

[68] A vádlottak esetében a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja megállapítására, valamint Terhelt4 IV. rendű vádlott esetében az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására törvényesen került sor.

[69] A lefoglalt bűnjelekre, illetőleg a bűnügyi költség viselésére vonatkozó ítéleti rendelkezések helyesek és törvényesek.

[70] Mindezekre figyelemmel, az ítéltábla – a Be. 598. § (2) bekezdése szerint tanácsulésen – a fellebbezésekkel támadott elsőfokú ítéletet Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak vonatkozásában a Be. 605. § (1) bekezdés alapján helybenhagyta.

[71] Terhelt4 IV. rendű vádlott esetében 2020. december 3-tól a lakcímnnyilvántartásban új tartózkodási hely szerepel, ezt az ítéltábla a személyi adatok között feltüntette.

[72] Az ítéltábla határozata elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 615. § (1) és (2) bekezdéseiben írt rendelkezések zárják ki.

Budapest, 2021. szeptember 23.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Lőrinczy Attila István s.k. előadó bíró, Dr. Halász Etelka s.k. bíró

A Fővárosi Törvényszék 2020. november 20. napján kihirdetett 5.B.750/2015/211. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.84/2021/6. számú határozata folytán – Terhelt1 I. rendű, Terhelt2 II. rendű, Terhelt3 III. rendű és Terhelt4 IV. rendű vádlottak tekintetében 2021. szeptember 23. napján jogerős.

Budapest, 2021. szeptember 23.

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.

a tanács elnöke